

Projekts Nr. LLI-506 «Droša vide skolēniem un skolotājiem – kvalitatīvas izglītības pamats (Safe School)»

«Mobings skolā – cēloņi, veidi, risinājumi»

«Centra Dardedze» preventīvo programmu
vadītāja **Ilze Napolitano**

25.05.2022.

Kas ir «Centrs Dardedze»?

- ✓ Nevalstiska organizācija, dibināta 2001.gadā.
- ✓ Iestājas par drošu bērnību – brīvu no:
 - fiziskas vardarbības
 - emocionālas vardarbības
 - seksuālas vardarbības
 - novārtā pamešanas
- ✓ Izglītojam, lai vardarbība nenotiktu, un palīdzam bērniem, kas cietuši.
- ✓ Īpaša kompetences joma – dzimumnoziegumu prevencija, atklāšana, rehabilitācija.

Ko dara “Centrs Dardedze” ?

• **PREVENCIJA:**

- ✓ bērnu un jauniešu izglītošana:
 - konsultācijas
 - Džimbas drošības programma
- ✓ vecāku izglītošana:
 - konsultācijas
 - nodarbības mazo bērnu vecākiem
 - nodarbības pusaudžu vecākiem
 - atbalsta grupas
- ✓ speciālistu apmācības
- ✓ sociālas kampaņas, pētījumi

PALĪDZĪBA:

- psiholoģisks atbalsts bērnam
- konsultācijas bērna ģimenei, speciālistiem
- psiholoģiskā izpēte, atzinums

Kas ir mobings?

Sli.do

<https://app.sli.do/event/uHz4oDJovbmNuLgc7g7Vus/live/polls>

Nosauc pirmās trīs asociācijas, kas nāk prātā
dzirdot vārdu mobings?!

Vienaudžu savstarpējā vardarbība jeb mobings (angļu v.- *mobbing, bullying*)?

- Vienaudžu savstarpējā vardarbība veidojas, kad viena vai vairākas personas ilgākā laika periodā tiek pakļautas sistemātiskai, negatīvai rīcībai un attieksmei no līdzcilvēku puses (Olweus, 1991).
- Skolēns cieš no vienaudžu savstarpējās vardarbības tad, ja viņš ir atkārtoti laika gaitā pakļauts negatīvām darbībām no viena vai vairāku citu skolēnu puses. (Olweus, 1991).
- Vienaudžu savstarpējā vardarbība ir mērķtiecīga un apzināta sistemātiska spēka un varas pielietošana (Smith, 1994).

Mobings ir saistīts ar **atšķirīgām varas pozīcijām**, to vienmēr dara **ar nolūku** un tas **nav vienas reizes notikums**, bet gan rīcība, kas **atkārtojas**.

Kā un kāpēc rodas vienaudžu savstarpējā vardarbība?

Vienaudžu savstarpējā vardarbība ir **cīņa par varu un statusu** kolektīvā. Pazemojot vienaudzi, skolēns iegūst ievērību klasē, iespējams rada bailes citos klases biedros, tā gūstot respektu un varu, kas nav gūta pozitīvā vai demokrātiskā veidā.

Vienaudžu savstarpējās vardarbības iedalījums:

- fiziskā,
- verbālā,
- izstumšanas (jeb klusuma) vienaudžu savstarpējā vardarbība,
- izmantojot tehnoloģijas.

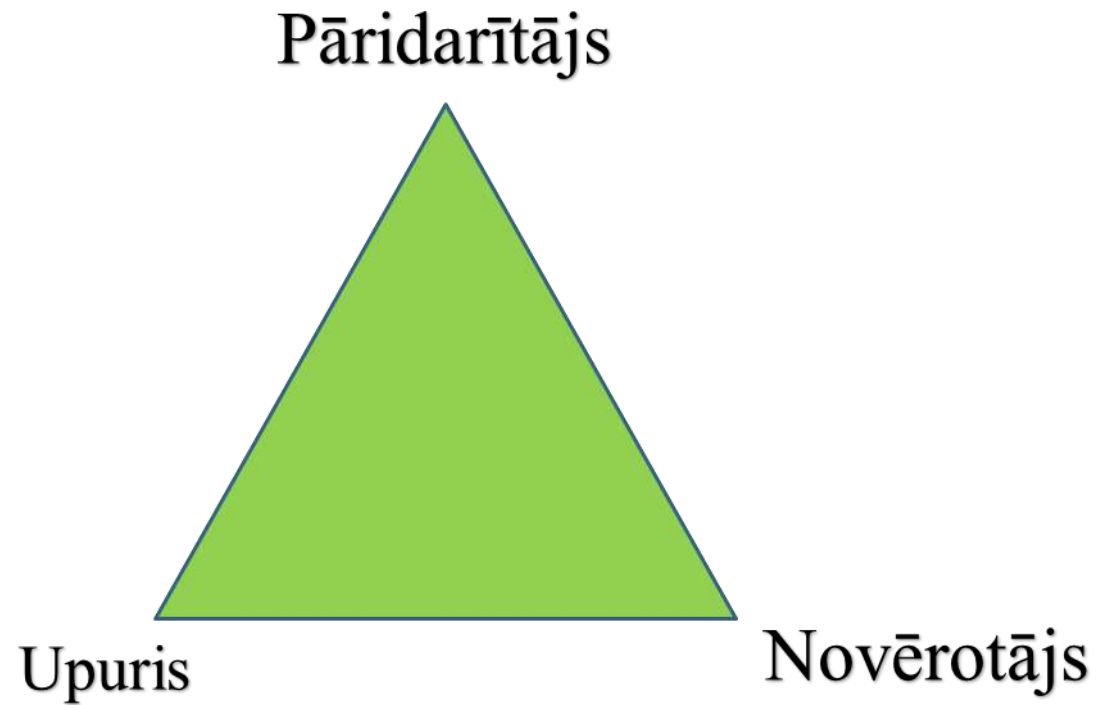

Normāls konflikts	Mobinga uzvedība
Vienas reizes notikums	Notikumi, kas atkārtojas
Nav iepriekš plānots, rodas “brīža karstumā”	Ar iepriekšēju nodomu, mērķtiecīgs
Sarūgtinājums un vilšanās abās pusēs	Tas, kuram dara pāri, ir vairāk sarūgtināts
Centieni atrisināt situāciju	Centieni būt noteicošajam un kontrolēt situāciju
Necenšas kādam kaut ko atņemt	Centieni atņemt varu vai personīgās lietas
Abas puses atzīst savu līdzdalību	Vainota tiek tikai viena puse
Mēģina izlīdzināt situāciju no abām pusēm	Pāridarītājs nemēģina izlīdzināt situāciju

Dažādas lomas vienaudžu savstarpējās vardarbības situācijā

Kādas ir mobinga sekas?

- vairāk negatīvu domu, izjūtu par sevi,
- vainas izjūta, zems pašvērtējums,
- bailes no kārtējā pazemojuma, koncentrēšanās spējas mazināšanās, var pazemināties sekmes mācībās, var sākt kavēt stundas, neapmeklēt skolu,
- var parādīties dažādi fiziskie simptomi,
- saskarsmes grūtības, neuzticība apkārtējiem cilvēkiem, tāpēc nākotnē var rasties problēmas veidot attiecības ar līdzcilvēkiem,
- izjūtot vienaudžu savstarpējo vardarbību ilgākā laika posmā, upuriem var rasties depresija,
- negatīvās emocijas, grūtības sevi pasargāt un atbalsta trūkums var izraisīt bērnos domas par pašnāvību vai pat pašnāvības mēģinājumus.

Kādas ir mobinga sekas? (2)

- Vardarbības veicējam var nostiprināties devianta uzvedība;
- Ilgstoši turpinoties vienaudžu savstarpējās vardarbības situācijai, arī citi bērni saņem apstiprinājumu, ka pieaugušie pasīvā veidā atbalsta šādu izturēšanos;
- Vienaudžu savstarpējās vardarbības situāciju veidošanā, var iesaistīties arvien vairāk bērnu.

Skolas loma darbā ar mobingu:

Skolai ir jāstrādā sistemātiski un plānveidīgi ar mērķi **atklāt, risināt un novērst** vienaudžu savstarpējās vardarbības gadījumus. Skolas personālam šajā darbā jāiesaista gan skolotāji, gan bērni, gan vecāki.

Skola vienaudžu savstarpējo vardarbību var novērst vairākos līmeņos:

- pozitīvas skolas vides veidošana, kas veicinātu pozitīvu savstarpējo attiecību veidošanos skolēnu vidū,
- vienaudžu savstarpējās vardarbības rašanās novēršana- aktivitātes un darbības, kas tieši vērstas, lai nepieļautu vardarbības veidošanos bērnu vidū,
- vienaudžu savstarpējās vardarbības atklāšana- aktivitātes, lai apzinātu situāciju un atklātu vardarbības gadījumus skolā,
- darbs ar akūtiem vardarbības gadījumiem-darbības, ko skola veic, kad ir atklāts konkrēts gadījums.

Pozitīvas skolas vides veidošana

Fiziskās vides veidošana:

- aktivitātes starpbrīžos,
- drošas telpas,
- atpūtas telpa,
- telpas ārpusklašu aktivitātēm.

• Pozitīvas psiholoģiskās vides veidošana:

- izglītojošas aktivitātes/diskusijas par toleranci, vienaudžu savstarpējo vardarbību un cilvēktiesībām,
- grupu vienojošas aktivitātes,
- darbs grupās jeb komandās,
- aktivitātes, kas rada labu noskaņojumu un pozitīvas emocijas skolēnu vidū,
- skolas līmenī grupu vienojošas aktivitātes (vajadzētu veicināt skolotāja un skolēna attiecību veidošanos),
- nekonkurējoša/demokrātiska vide.

Aktivitātes, kas mazina vienaudžu savstarpējās vardarbības gadījumu rašanos klasē un skolā

- Kopīgi uzvedības/diskusijas principi,
- Kontrakts ar klasi/skolu,
- Skolotāju/pieaugušā cilvēka attieksme – „šeit tā nejoko”,
- Skolēnu uzraudzība starpbrīžu laikā,
- Jaunpienācēju integrācija klasē,
- Veicināt dažādu pāru/komandu kombinācijas,
- Izvairīties no aktivitātēm, kurās iesaistīti būtiski finansiālie līdzekļi,
- Vienaudžu savstarpējās vardarbības komanda.

Lai skola varētu cīnīties ar vienaudžu savstarpējo vardarbību skolēnu vidū, ir jāapzina, cik bērnu katrā konkrētajā skolā vai klasē cieš no tā un kāda veida vardarbība ir sastopama:

- Anonīmas aptaujas klasē/skolā,
- Skolotāju novērojumi stundu un starpbrīžu laikā,
- Kluso un kautrīgo bērnu novērošana,
- Diskusijas, sarunas ar bērniem,
- Vienaudžu savstarpējās vardarbības komandas darbs,
- Vecāku ziņojumi un jautājumi,
- Izveidotā „Uzticības kastīte” ziņojumiem,
- Kartēšana

Darbs ar akūtiem vardarbības gadījumiem-darbības, ko skola veic, kad ir atklāts konkrēts gadījums.

- individuāla saruna ar vardarbības upuri un ar vardarbības veicēju,
- individuālo sarunu atkārtojums ar visiem iesaistītajiem tuvāko dienu laikā,
- vecāku iesaistīšana (atkarīgs no ilguma, smaguma pakāpes, vispirms aprunājoties ar pašu bērnu),
- atbalsta sniegšana gan
- vardarbībā cietušajam,
- gan vardarbības veicējam.

Anti-mobinga stratēģijas ieviešana skolā

- Visi skolas sabiedrības locekļi zina, kāda uzvedība tiek uzskatīta par mobingu.
- Skolā uz mobingu reaģē nopietni
- Skolas mērķis ir radīt draudzīgu un drošu atmosfēru
- Atklātības atmosfēra
- Mobinga apturēšana ir visas skolas sabiedrības pienākums
- Pozitīvs pieaugušo piemērs
- Skolas stratēģija jābūt aprakstītai un stādītai priekšā skolas sabiedrībai.

Noderīgi:

- Pirmsskolas izglītības iestādēm programma “Lielās Dzīves Skola”, 7 praktiskas nodarbības emocionālās vides uzlabošanai ikdienas darbā ar bērniem.
<https://centrsdardedze.lv/pakalpojumi/lielas-dzives-skola/>
- Skolu un pirmsskolu komandām pieejams vienas dienas seminārs (vebinārs), kā mazināt mobinga izplatību skolas vidē.
<https://centrsdardedze.lv/pakalpojumi/mobinga-noversana-skolas-vide/>
- Ja apsverat domu par visaptverošas anti-mobinga programmas ieviešanu savā skolā: www.nekluse.lv
- Konsultāciju kādas konkrētas situācijas risināšanai:
apmacibas@centrsdardedze.lv

Noderīgi:

- bezmaksas seminārs pedagogiem (septembrī) par izglītojošu programmu “Esi pārlicināts!”, kuras mērķis ir stiprināt pusaudžu pašapziņu un veselīgu attieksmi pret savu ķermeni.
<https://centrsdardedze.lv/projekti/aktualie-projekti/aicinam-pedagogus-pieteikties-izglitibas-programma-pusaudzu-pasapzinas-veicinasanai/>
- https://centrsdardedze.lv/wp-content/uploads/2022/03/Dove-Confidence-Kit_LV.pdf

Jautājumi

Paldies!

Ilze Napolitano

Ilze.Napolitano@centrsdardedze.lv

www.centrsdardedze.lv

Ģardedze